

ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific Papers
Vol. 15.3.

KNOWLEDGE IN PRACTICE

IKJ, V.15.3, pp. 925-1553, Skopje, 2016

<http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal>
Global Impact and Quality Factor 1.023 (2015)

KNOWLEDGE

***INTERNATIONAL JOURNAL
SCIENTIFIC PAPERS
VOL 15.3***

16-18 December, 2016

Bansko, BULGARIA

**INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT
SKOPJE, MACEDONIA**

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 15.3

EDITORIAL BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Predrag Trajković PhD, Jove Kekenovski PhD, Svetlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Margarita Koleva PhD, Mile Matijević PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Aleksandar Nikolovski PhD, Marija Knezević PhD, Snežana Miličević PhD, Irina Singaveskaya PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Oliver Dimitrijević PhD, Nedzat Koraljić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Dimitrija Popovski PhD, Lisen Bashkurti PhD, Tome Naumov PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD

Preparing and correction: Liljana Pushova

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

For editor

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE

International Journal Scientific Papers Vol. 15.3

ISSN 1857-923X

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academic, Prof. Vlado Kambovski PhD

- Prof. Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Paul Sergius Koku PhD, Florida Atlantic University (USA)
- Prof. Cesar Birzea PhD, University of Bucharest (Romania)
- Prof. Rosica Cobanova PhD, Bulgarian Academy of Sciences (Bulgaria)
- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, (Serbia)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University "Goce Delcev", Shtip (Macedonia)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Sasho Korunoski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Cvetko Andreevski, Vice rector, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Margarita Koleva PhD, Dean, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Aleksandar Donchev, MIT University, Faculty of Law, Skopje (Macedonia)
- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Topuzovska-Latkovic, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Ljupco Naumovski PhD, Forum for Mobility and Research, Bitola (Macedonia)
- Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Dimitrija Popovski PhD, Faculty of Sport, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Ilija Nasov PhD, Research and Development center PLASMA, Skopje (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)

- Prof. Aleksandar Korablev, PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Doc. Igor Stubelj, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Prof Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forchung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Isa Spahiju PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Sasha Kicoshev PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics , University of Novi Sad , Subotica (Serbia)
- Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
- Prof. Zoja Katru PhD, Prorektor, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Mustafa Kacar PhD, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolver Hampton, (United Kingdom)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity , Sofia (Bulgaria)
- Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Baki Koleci PhD , University Hadzi Zeka , (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, (MNE)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Nedjad Korajlic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina) - Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of law University of Kragujevac (Serbia)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)

- Prof. Svetlana Trajkovic PhD, High School of applied professional studies, Vranje (Serbia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus – Faculty of Management, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Rumen Stefanov, PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, Dean, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Nikola Bozkov PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Vasil Pehlivanov PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Erzika Antic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Doc. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Doc. Marija Kostić PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Sandra Živanović PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Nebojsa Pavlovic PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)

ORGANIZING COMMITTEE

- Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Evdokia Petkova, South West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Marios Miltiadou, PhD, Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
- Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Isa Spahiu PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Suzana Samarxiu, PhD, University “Aleksandar Moisiu”, Durres (Albania)
- Violeta Dimova, PhD, University “Goce Delcev”, Stip (Macedonia)
- Mirjana Borota – Popovska, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Izet Zeqiri, PhD, South East European University, Tetovo (Skopje)
- Ekaterina Arabska, PhD, Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Nebojsa Cvetanovski, PhD, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

Contents

E-BANKING AS A PREREQUISITE FOR IMPROVING MARKET POSITIONING OF COMPANIES IN REPUBLIC OF MACEDONIA	945
Savo Ashtalkoski, PhD	945
Irena Ashtalkoska, PhD	945
IDENTIFICATION OF MANAGEMENT POTENTIAL TO WORK AT INTERNATIONAL MARKET	953
Silvana Jovcheska, Ph.D	953
“TAX WEEKEND” - WHAT DOES IT MEAN IN BULGARIAN TAX LEGISLATION?	957
Lyubka Tzenova, Ph.D	957
OPPORTUNITIES FOR SUSTAINABLE MANAGEMENT OF HUMAN RESOURCES IN BULGARIAN TOURISM	961
Zlatina Karadzhova	961
ANALYSIS OF USED VEHICLES IMPORT AND COMPARATION WITH NEW VEHICLES SALES IN MACEDONIA	967
Vasil Stamboliski, MSc	967
RELATIONSHIP AND CAUSALITY BETWEEN INTEREST RATE AND INFLATION RATE: CASE OF REPUBLIC OF MACEDONIA	973
Afrim Alili, PhD	973
FINANCIAL ACCOUNTING MANAGEMENT IN TERMS OF FINANCIAL CRISIS	979
Gordana Stojmenović	979
PLANNING AND FINANCING OF PROJECTS IN PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP	985
Gordana Stojmenović	985
THE IMPACT OF INTEREST RATE IN THE ECONOMIC GROWTH - CASE OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA	989
Merale Fetahi-Vehapi	989
Liridona Lutfiu	989
INTERNATIONAL TRADE AND PROTECTIONISM IN THE HEALTH SECTOR IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	1001
Neritan Turkeshi, PhD	1001
Shkodrane Darlishta, PhD	1001
MARKETING COMMUNICATIONS THROUGH SOCIAL MEDIA	1007
Mirko Tripunoski, Ph.D	1007
Lazar Arsovski, Ph.D	1007
Maja Tripunoska	1007
LEADERSHIP SKILLS AND TRAINING	1011
Zorica Markovic	1011
Samir Ljajic	1011
PROBLEMS OF FUNDING AND OWNERSHIP OF COMMUNITY CENTERS IN BLAGOEVGRAD REGION IN HISTORICAL CONTEXT	1015
Nikolay Kukolev	1015
LEADERSHIP	1021
Violeta Koleci, PhD	1021
МЕНАЦМЕНТОТ СО МЕЃУНАРОДНИТЕ ТРГОВСКИ ИНСТИТУЦИИ И СТРАТЕГИИТЕ ЗА ПОТТИК НА ИЗВОЗОТ	1025
Баки Колеци	1025
A RESEARCH OF THE PARENTS’ OPINION FOR THE PHYSICAL ACTIVITY OF THEIR CHILDREN (11, 12, AND 13 YEARS OLD) IN TWO SCHOOLS IN THE CITY OF PLOVDIV	1031
Elena Merdjanova	1031
Gergana Petrova	1031
Hristina Kulina	1031

THE INFLUENCE OF REACTIVE OXYGEN SPECIES ON IN VITRO FERTILIZATION SUCCESS	1037
Maryam Shahidi.....	1037
Fateme Davoodi	1037
Maryam Rameshgar	1037
Vaso Taleski.....	1037
Liljana Simjanovska.....	1037
AFLATOXINS AND OCHRATOXINS, HARMFUL MYCOTOXINS FOR HUMAN AND ANIMAL HEALTH.....	1041
Vaso Taleski.....	1041
Marija Bojkovska.....	1041
Biljana Gjorgjeska	1041
Liljana Simjanovska.....	1041
SOME CENTRAL EFFECTS OF MIF-1 AND ITS ANALOGUES	1047
Radka Hadjiolova, Ph.D	1047
Tamara Pajpanova, Ph.D.....	1047
Radka Tomova, Ph.D;.....	1047
Adriana Bocheva, Ph.D.....	1047
ETHICAL AND PSYCHOLOGICAL APPROACHES TO THE PRACTICING OF SURGICAL SPECIALTIES	1053
Mariana Lyochkova	1053
Vanina Mihaylova.....	1053
Iliya Bivolarski.....	1053
Dimitar Shopov.....	1053
GASTROINTESTINAL BLEEDING : FATAL COMPLICATION POST-CARDIAC SURGERY	1059
Zaprin Vazhev, PhD.....	1059
Asen Ivanov	1059
Todor Gonovski	1059
Hristo Stoev	1059
POSSIBILITIES FOR SOCIAL ADAPTATION AND COPING WITH THE DISESE IN PATIENTS WITH ISCHEMIC HEART DISEASE	1063
Marieta Todorova, PhD	1063
Nedyalka Petrova, Ph.D.....	1063
Gergana Petrova, Ph.D.....	1063
GERIATRIC PATIENTS AND THE LEVEL OF COMMUNICATION WITH NURSES	1069
Diana Paskaleva	1069
Stoilka Tufkova.....	1069
PREVENTION OF POSTURAL PROBLEMS IN CHILDHOOD AGE.....	1073
Anushka Uzunova.....	1073
Katya Mollova	1073
Mariyana Petrova.....	1073
Hristina Milcheva.....	1073
CHANGES DEPENDING ON GENDER IN BIOPHYSICAL INDICATORS DUE TO SPORT ACTIVITY.....	1077
Kostadin Kanalev	1077
Todor Stoev.....	1077
COMPARING OF BLATCHFORD SCORE WITH PRE- AND POST-ENDOSCOPIC ROCKALL SCORE FOR FORECASTING THE CLINICAL EXIT, DEFINITION OF LOW-RISK PATIENTS AFTER ACUTE NON-VARICOSE UPPER GASTROINTESTINAL BLEEDING AND THE NEED OF CLINICAL INTERVENTION	1085
Grigorov D.....	1085

Paunov L.	1085
KINESITHERAPEUTIC CONDUCT TOWARDS CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY COMPETING IN INTEGRATION PROGRAMS EDUCATION	1089
Snezhina Georgieva	1089
EPIDEMIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF VIRAL HEPATITIS A IN SHTIP AND STRUMICA, IN THE PERIOD FROM 2010 UNTIL 2015	1093
Gjorgji Shumanov, Ph.D.	1093
Goran Masinov	1093
Gordana Panova Ph.D.	1093
EPIDEMIOLOGICAL PROPERTIES OF BRUCELLOSIS IN SVETI NIKOLE AND THE NEIGHBORING SETTLEMENTS FOR THE PERIOD 2001 – 2015	1099
Darko Stojkovski	1099
Gjorgji Shumanov	1099
Gordana Panova	1099
INVESTIGATION ON THE RELATIONSHIP BETWEEN ASTHMA AND DENTAL EROSION IN CHILDREN	1105
Tanya Nihtyanova	1105
Ani Beltcheva	1105
Svetla Petrova	1105
REPRESENTATION, CARE, TREATMENT AND COMMUNICATION WITH PATIENTS GASTROENTEROKOLITI	1111
Gordana Panova	1111
S. Stojmirovski	1111
GJ. Shumanov	1111
L. Nikolovska	1111
THE EFFECT OF SKELETAL PROSTHESES ON THE MASTICATORY CYCLE	1121
Desislava Konstantinova, Ph.D.	1121
Mariana Dimova-Gabrovska, Ph.D, DSc	1121
QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CMD	1125
Mariana Dimova-Gabrovska, Ph.D. DSc	1125
Desislava Konstantinova, Ph.D.	1125
Ivan Gerdzhirov Ph.D	1125
REPRESENTATION OF EPILEPSY IN CHILDREN IN MUNICIPALITY OF PRILEP IN THE PERIOD 2012 – 2014	1131
Zane Mitreska	1131
Gordana Panova	1131
Gjorgji Shumanov	1131
ИНОВАТИВНИ ПОДХОДИ ЗА МЕДИКО-СОЦИАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ПРОФИЛАКТИКА НА ЗАХАРНИЯ ДИАБЕТ И НЕГОВИТЕ ВОДЕЩИ УСЛОЖНЕНИЯ ..	1139
Мими Стойчева	1139
Йордан Гавраилов	1139
Светла Шопова	1139
COMMUNICATION, TREATMENT AND REHABILITATION AT PATIENTS WITH MYOCARDIAL INFARCT	1145
Gordana Panova	1145
Monika Atanasova	1145
Gjorgji Shumanov	1145
Svetlana Jovevska	1145
HEALTH SYSTEM MANAGEMENT	1153
Marija Avramoska	1153
PROSTHETIC TREATMENT OF A PATIENT WITH PARTIAL MAXILLECTOMY WITH POST RESECTION MODEL CAST PROSTHESIS	1157

Ivan Gerdzhikov Ph.D	1157
Mariana Dimova-Gabrovska Ph.D. DSc.....	1157
PSYCHOSOCIAL ASPECTS OF THE ROLE OF MEDICAL PERSONNEL IN THE CARE FOR CHRONICALLY ILL PEOPLE.....	1161
Katica Stoimenovska, Ph.D	1161
NEUROLINGUISTICS AT THE SERVICE OF FOREIGN LANGUAGE DIDACTICS:USING MIND MAPS TO ENHANCE SSL VOCABULARY ACQUISITION	1165
Slaveyah Goranova	1165
Presentación Ortega	1165
CARE, TREATMENT AND EDUCATION AT PATIENTS WITH COAGULOPATHIES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	1169
Irena Gjurchinovska.....	1169
Gordana Panova.....	1169
Gjorgji Shumanov.....	1169
КУРОРТНО ЛЕЧЕНИЕ ПРИ БОЛНИ С АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ	1173
д-р Румяна Бахчеванджиева.....	1173
REHABILITATION GUIDELINES IN PES PLANUS.....	1177
Konstantin Özer	1177
CHEMICAL COMPOSITION AND FATTY ACID IN THE MEAT AND FAT LAMBS	1183
Nevena Gruevska, Ph.D.....	1183
PRINCIPLES AND TECHNIQUES IN APPLES IRRIGATION.....	1189
Petar Petrov.....	1189
Bojan Mitrovski	1189
DETERMINATION AND ISOLATION OF COFFEINE FROM RUSSIAN TEA	1197
Filip Jovanovski	1197
Blagica Cekova	1197
Viktorija Bezhovska.....	1197
GINGER EXTRACTION WITH ORGANIC SOLVENTS.....	1201
Viktorija Bezhovska.....	1201
Blagica Cekova	1201
Filip Jovanovski	1201
Erhan Mustava	1201
GIS IN THE CONTEXT OF PUBLIC INFORMATION FOR MEDICINAL AND AROMATIC PLANTS OF THE MUNICIPALITY OF DIBRA	1205
Florina Pazari PhD.....	1205
ECO-TRAILS AS AN OPPORTUNITY FOR ECOTOURISM DEVELOPMENT AND FORMATION OF ENVIRONMENTAL AWARENESS.....	1213
Slaveya Petrova.....	1213
Krasimir Todorov.....	1213
Delka Karagyozeva-Dilkova	1213
RELATIONSHIP AND CAUSALITY ANALYSIS BETWEEN AIR TEMPERATURE AND PRECIPITATION: CASE OF REPUBLIC OF MACEDONIA.....	1219
Imërlije Alili, PhD	1219
RECYCLING OF MOTOR VEHICLES IN THE FUNCTION OF ENVIRONMENTAL PROTECTION.....	1227
Miodrag Šmelcerović , PhD.....	1227
Oliver Dimitrijević M.Sc	1227
Jelena Stojanović M.Sc.....	1227
Marijana Šmelcerović	1227
Dragan Đorđević.....	1227
THE PROFITABILITY OF SOLAR POWER IN THE REPUBLIC SERBIA.....	1233
Miodrag Šmelcerović , PhD.....	1233

Oliver Dimitrijević M.Sc	1233
Danijel Milošević M.Sc	1233
Jelena Stojanović M.Sc	1233
Marijana Šmelcerović	1233
Dragan Milić	1233
STATIONARY HEAT TRANSFER IN VARIABLE HEAT CONDUCTIVITY	1239
Shaqir Elezaj, PhD	1239
HOW TO EXPLORE THE PHENOMENON DRUG SUBCULTURES – SOME PRACTICAL METHODS AND APPROACHES	1245
Rumiana Budjeva, Ph.D	1245
CORRUPTION IN SLOVENIA	1253
Natasha Georgieva Hadzi Krsteski	1253
DEVELOPMENT OF THE INFORMATIONAL ASSURANCE IN THE TOURIST SECTOR WITHIN THE CONTEXT OF THE NATIONAL TOURIST REGISTER	1259
Boryana Hadjieva, PhD	1259
Kamelia Nusheva, PhD	1259
SYNTHESIS OF URBANISTIC PRIORITIES THROUGH THE EXAMPLE OF MUNICIPALITY OF STRUMICA, R. MACEDONIA	1265
Vangjel Dunovski, Ph.D	1265
ENDANGERMENT ON BUILDINGS AND PLACES DECLARED AS CULTURAL HERITAGE ON THE TERRITORY OF MUNICIPALITIES STIP AND KARBINCI FROM NATURAL DISASTER	1271
Dragan Veselinov Ph.D	1271
Trajce Nacev Ph.D	1271
NATURAL AND CULTURAL POTENTIAL OF TOURISM IN MUNICIPALITY OF POGRADEC	1277
Mentor Sulollari	1277
FACTORS GLOBAL MARKETING ENVIRONMENT IN URBAN DEVELOPMENT CASE: CITY OF PRISTINA	1285
Arta Xhylani.....	1285
NETWORK SECURITY THROUGH VULNERABILITY ANALYSIS	1289
Silvester Hasani	1289
Albi Dode.....	1289
INTERACTIVE ENVIRONMENT IN EDUCATIONAL - WORKSHOPS – A PREREQUISITE FOR THE INCREASING COGNITIVE ACTIVITY OF STUDENTS	1295
Mariana Staneva.....	1295
Pavlina Teneva.....	1295
Katya Mollova	1295
Anushka Ouzounova.....	1295
IMPROVING THE QUALITY OF LEARNING OF STUDENTS WITH VISUAL IMPAIRMENTS THROUGH THE USE OF MODERN COMPUTER TECHNOLOGY - PRACTICAL APPLICATION OF PROFESSIONAL BRAILLE PRINTER.....	1299
Jakimov Goranco, PhD	1299
Jelena Jurhar, MSc	1299
Daniela Smilkovska, MSc.....	1299
LIP-READING IN DEAF AND HEARING IMPAIRED ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN	1303
Radomir Arsić, PhD	1303
MORAL EDUCATION TEACHING IN PRIMARY SCHOOLS IN SERBIA.....	1311
Vesna Lj. Minic PhD	1311
Marija M. Jovanovic PhD	1311

ПОЛИТИКА И ПРАКСА ЗА ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАНИЕ ВО ЕВРОПА И НА КОСОВО	1315
Ведат Бајрами	1315
SOME ACHIEVEMENTS AND SOME PROBLEMS CONCERNING THE PHYSICAL EDUCATION IN THE PRESCHOOL EDUCATION	1323
Mariela Burda	1323
Donika Dardha	1323
KEY ELEMENTS IN IMPROVING THE QUALITY OF TEACHERS' SELF-EVALUATION..	1327
Esad Kurejsepi, PhD	1327
MOTIVATION FOR TRAINING AND EDUCATION ACTIVITIES	1331
Nicola Vakrilov	1331
SPECIFICS OF TEACHING IN PRIMARY EDUCATION OF ADULT	1337
Dragan Grujic	1337
Margareta Sekulovic	1337
THE MOTOR ABILITIES OF FEMALE STUDENTS FROM THE FIRST, SECOND AND THIRD GRADE OF PRIMARY SCHOOL	1345
Nevenka Zrnzević, Ph.D	1345
THE ROLE OF INTENSIVE PHYSICAL ACTIVITY IN PRIMARY SCHOOL EFFECTS A HEALTHY LIFESTYLE	1351
Haxhihyseni Etleva	1351
Dode Elvira, PhD	1351
Ziberi Miftar, PhD	1351
COMPETENCE OF STUDENTS IN THE MUSIC PEDAGOGY STUDY PROGRAM REQUIRED FOR TEACHING MUSIC CULTURE SUBJECT IN ELEMENTARY SCHOOL	1357
Dragana Cicović Sarajlić PhD	1357
Biljana M. Pavlović PhD	1357
MILITARY AND MUSIC METAPHORS IN IMMUNOLOGY	1363
Irina Mitarcheva	1363
Victoria Sarafian	1363
THE PRACTICAL VALUE OF <i>ELEMENTARY INSTRUCTION BOOK FOR THE PIANOFORTE</i> BY FERDINAND BEYER AND ITS INFLUENCE TO THE DEVELOPMENT OF THE ELEMENTARY PIANO PRINCIPLES IN SERBIA	1369
Petar Ilic, Ph.D	1369
COMPETENCY MODEL FOR METHODOLOGICAL GUIDING OF MUSICAL CREATIVITY PRACTICE	1375
Tanya Burdeva Ph.D	1375
CONTINUITY OF TOURISTIC DEVELOPMENT IN THE COMMUNE OF PUSTEC	1379
Ema Muslli, M.Sc.	1379
THE STUDENTS ABOUT THE EXAMINATION ON THE ACADEMIC SUBJECT “HEALTH PROMOTION”	1385
Albena Andonova	1385
Hristina Milcheva	1385
THE TEST OF BUSS-DYURKI AS AN INSTRUMENTATION BATTERY FOR DIAGNOSIS OF THE AGGRESSIVENESS IN THE CONTEXT OF INCLUSION POLICIES AND PRACTICES IN EDUCATION OF CHILDREN OF MINORITIES IN SCHOOLS IN BULGARIA AND ALBANIA	1391
Ilia Bello	1391
“THE PATHETIC SALON”: ABOUT THE HOMOLOGY OF TWO CULTURAL SALONS	1399
Elitza Dubarova-Petkova, PhD	1399
Iliana Ivanova, PhD	1399
COMPETENCY MODELS AND STRATEGIC MANAGEMENT OF INSTITUTIONAL STRUCTURES IN TOURISM, TOURISM AND CREATIVE INDUSTRIES	1405

Ivanka Yankova, DSc	1405
Evgeni Velev, PhD.....	1405
Merian Veleva, PhD.....	1405
TECHNOLOGICAL MODEL FOR OPTIMIZING THE STUDENTS' SWIMMING TRAINING	1411
Daniela Lekina	1411
EDGAR ALLAN POE- HIS NEW VISION TO THE PERIOD OF ROMANTICISM	1415
Hyreme Gurra	1415
IMPLEMENTING THE INTEGRATED SKILLS APPROACH IN TEACHING ACADEMIC READING AT UNIVERSITY LEVEL.....	1423
Igballe Miftari, PhD	1423
Arta Bekteshi	1423
SPEECH SYNTHESIS OF ALBANIAN LANGUAGE AND IT'S RECOGNITION.....	1429
Lindita Ademi, PhD	1429
FORMING PRESENT AND PAST SIMPLE NEGATIVE SENTENCES – THE DIFFICULTIES THAT ALBANIAN STUDENTS FACE DUE TO L1 TRANSFER	1441
Arta Bekteshi	1441
Igballe Miftari, PhD	1441
PORTMANTEAU WORDS IN ENGLISH.....	1447
Sanel Hadžiahmetović Jurida, PhD.....	1447
DIFFICULTIES IN LEARNING A SECOND (FOREIGN) LANGUAGE AT THE NURSERY SCHOOL AGE CAUSED BY THE LANGUAGE INTERFERENCE	1453
Gabriela Ivova Stoykova.....	1453
CHALLENGING IMPLICATIONS IN CURRENT EFL ASSESSMENT PRACTICES	1459
Vjollca Jonuzi	1459
FORMATION OF ENGLISH IDIOMS WITH ADJECTIVES AND THEIR ANOLOGIOUS TRANSLATION IN ALBANIAN.....	1463
Suzana Ejupi, PhD	1463
AESTHETIC AND ETHICAL ELEMENTS IN P.B.SHELLEY'S LYRICAL POEMS OF NATURE	1467
Fatbardha Doko, PhD.....	1467
AN EXPERIMENTAL STUDY ON THE VERBS OF WALKING, RUNNING AND JUMPING IN ALBANIAN.....	1473
Shefqet Shyti.....	1473
THE ROLE OF NATIVE LANGUAGE IN FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION VS. THE ROLE OF THE ALBANIAN LANGUAGE IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	1479
Jusuf Mustafai, PhD.....	1479
Medina Çoba.....	1479
THE STRIVE FOR READABILITY IN ACADEMIC PAPERS (EMP)	1487
Ilina Doykova, PhD	1487
THE POWER OF KNOWLEDGE IN GEORGE ORWELL'S "1984" AND WORKS OF OTHER AUTHORS.....	1491
Emine Shabani Ph.D	1491
THE ROLE OF FORENSIC LINGUISTICS IN THE PRACTICE OF JUSTICE SYSTEM.....	1499
Djukica Mirkovic	1499
GLORIFICATION OF COMMONPLACE AND NATURE IN ROBERT BURN'S 'THE COTTER'S SATURDAY NIGHT' AND 'MY HEART'S IN THE HIGHLANDS' AND NAIM FRASHËRI'S 'BAGËTI E BUJQËSI'	1503
Fatmire Isaki	1503
SORTS OF WRITING AS A FIGURATIVE LANGUAGE FOR CODING AND DECODING THE SPEECH.....	1507

Lilyana Chobanova, PhD	1507
A SOCIO-LINGUISTIC RESEARCH ON THE WORDS PASSED FROM TURKISH TO ALBANIAN.....	1513
Mehmet Gedizli, Ph.D	1513
A BETTER ENGLISH LEARNING, THROUGH TECHNOLOGY	1521
Sonila Tatili.....	1521
Belinda Mero	1521
ANALYSIS OF THE THIRD PART OF THE BOOK “MODELS OF DEMOCRACY” AUTHOR DAVID HELD - WHAT DOES DEMOCRACY MEAN TODAY?	1525
Kujtim Kasami, MSc	1525
THE IMPACT OF ICT IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING	1531
Dritan Idrizi, PhD.....	1531
THE LIFE CYCLE OF A SPORTS CLUB	1537
Branko Bošković, PhD.....	1537
Dragiša Kuzmanović.....	1537
Darko Habuš	1537
TRENAŽNI PROCES VRHUNSKIH VESLAČA KAO OSNOV ZA USPEŠNU TAKTIKU – STUDIJA SLUČAJA.....	1541
Nebojša Ilić, MSc.....	1541
Nađa Ilić.....	1541
Ivan Ćuk, Ph.D.....	1541
FACTORIAL STRUCTURE OF KARATE ELEMENTS IN SPORT FIGHT ON KARATE SPORTSMEN (JUNIORS) FROM R.MACEDONIA.....	1547
Elena Soklevska Ilievski	1547

**CARE, TREATMENT AND EDUCATION AT PATIENTS WITH COAGULOPATHIES
IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA**

**Irena Gjurchinovska
Gordana Panova
Gjorgji Shumanov**

Faculty of Medical Sciences, University Goce Delcev, Stip, Macedonia irenakosevska@gmail.com

Abstract: Introduction. Coagulopathy is a condition in which the blood's ability to clot is impaired. This condition can cause prolonged or excessive bleeding. Bleeding problems appear as a result of genetic mutations, inherited deficiency of coagulation factor or later in life as acquired condition.

According to the type of factor that is missing there is a classification of coagulopathy. Best known coagulopathy is hemophilia, most common coagulopathy is von Willebrand's condition, from the rare coagulopathies an unusually high number are people with coagulopathy thirteen in the R. Macedonia.

Purpose of labor: family interview and making a family tree hemophilia A, major form of seven generations. The same principles involved transfer of hemophilia.

Materials and Methods: The unified questionnaire covered 58 people with coagulopathies in the country. The group is inhomogeneous and questionnaire includes general part, family history, data sheet, bleeding data, data treatment, physical rehabilitation and additional data.

Results: coagulopathy are represented by heredity and knowledge of family history. They are diagnosed with a level of factor in certain age limits after bleeding or screening. Only few people have done prenatal diagnostics. Most people face bleeding episodes and is bound by the form of coagulopathy. Also to detect the improved quality of life of individuals and the right proportional relationship of disease severity with the quality of life and the need for prophylactic treatment.

Discussion: familial hemophilia research a major form genetic lineage 143 years old 7 generations and constantly carries the same gene expression with invasiveness and level of factor with slight variations and changes.

Conclusion. Taking care of coagulopathy in the country varies greatly with the introduction of a multidisciplinary treatment and treatment with the concentrate factors. Care and treatment are crucial important for people with coagulopathies due preventing bleeds ,early treatment and prevention of disabilities and target areas, With rehabilitation can be achieved better mobility and function of joints. With adequate quantity of treatment products and proper care, people with coagulopathies subfield can live a healthy life. Through education for home therapy people with coagulopathies and their families are able to help and self-help.

Keywords: Bleeding Disorders, hemophilia, von Willebrand coagulopathy 13 treatment and care of coagulopathy.

**НЕГА, ТРЕТМАН И ЕДУКАЦИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО КОАГУЛОПАТИИ ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

**Ирена Ѓурчиновска
Гордана Панова
Ѓорѓи Шуманов**

Факултет за Медицински науки, Универзитет, Гоце Делчев, Штип, Македонија
irenakosevska@gmail.com

Апстракт: Вовед. Коагулопатиите претставуваат проблеми на продолжено крвавење. Проблемите на крвавење се јавуваат како резултат на генетски мутации, наследен дефицит на фактор за коагулација или подоцна во животот како стекната состојба. Според типот на факторот кој недостасува постои и типизација на коагулопатиите. Најпозната коагулопатија е хемофилијата, најчеста коагулопатија е фон вилебрандовата состојба, од ретките коагулопатии невообичаено е висок бројот на лица со коагулопатија тринаесет во Република Македонија.

Цел на трудот: фамилијарно интервју и изработка на семејно дрво на хемофилија А, мајорна форма од седум генерации. Во истото се вклучени принципите на пренесување на хемофилијата.

Eleventh International Scientific Conference
KNOWLEDGE IN PRACTICE
16-18 December, 2016 Bansko, Bulgaria

Материјали и методи: Со унифициран анкетен прашалник се опфатени 58 лица со коагулопатии во Република Македонија. Групата е нехомогена, а прашалникот опфаќа општ дел, фамилијарна анамнеза, податоци за состојбата, податоци за крвавења, податоци за третман, физикална рехабилитација и дополнителни податоци.

Резултати: Коагулопатиите се застапени и според наследниот фактор и познавањето на фамилијарната анамнеза. Истите се дијагностицирани со ниво на фактор во одредени возрастни граници после крвавења или со скрининг. Само кај мал број на лица има направено пренатална дијагностика. Повеќето лица се соочуваат со крвавечки епизоди и истата е врзана со формата на коагулопатијата. Воедно да се детектира подобриот квалитет на живот на лицата, како и право пропорционалната врска на тежината на болеста со квалитетот на животот и потребата од профилактички третман.

Дискусија: Во фамилијарното истражување на хемофилија А мајорна форма генетската лоза е стара 143 години 7 генерации и постојано се пренесува генот со иста експресија и инвазивност со ниво на фактор со мали варијации и промени.

Заклучок. Грижата за коагулопатиите во Република Македонија значително се менува со воведување на мултидисциплинарен третман и третман со концентратни фактори.

Негата и третманот се круцијално важни за лицата со коагулопатии заради превенирање на крвавењата, навремено третирање и превенирање на инвалидитет и таргет регии, а со рехабилитација се постигнува подобра мобилност и функција на зглобовите.

Со адекватна количина на продукти за третирање и соодветна нега, лицата со коагулопатии можат да живеат подполно здрав живот. Со едукација за домашниот третман лицата со коагулопатии и нивните семејства се способни за помош и самопомош.

Клучни зборови: Коагулопатии, хемофилија, фон вилебранд, коагулопатија 13, третман и нега на коагулопатии.

ВОВЕД

Кај лица со коагулопатии системот за коагулација има функционално пореметување. Како резултат на тоа крвавењето трае подолго, но исто така можат да настанат спонтани крвавења во мускули, зглобови и други делови на телото.

Коагулопатии најчесто се генетски преносливи состојби но исто така можат да се појават и како мутации.

ИСТРАЖУВАЊЕ

Генот родословно се појавува во првата генерација од мајка носител во 1873 година која го пренесува на една ќерка и син со хемофилија. Потврдени се податоци дека од смрт во рана возраст во истото стебло има и претходно починати лица од машки пол.

Трите деца од втората генерација се родени 1913; 1893 И 1896 година. 2 генерација синот со хемофилија има две деца машко здраво и ќерка носител која нема сигурен податок дали во четвртата генерација го има пренесено генот.

Втората генерација ќерката родена 1893 година носител ја пренесува хемофилијата на два свои сина од вкупно 5 машки деца. Има две ќерки од кои едната починува на годишна возраст, а другата е здрава. Еден од синовите со хемофилија починува на 7 годишна возраст, а вториот се жени и од првиот брак во четвртата генерација има две ќерки од кои едната починува на година дена, а втората ќерка е носител. Од вториот брак има две ќерки носители, и една неуспешна бременост која завршува со спонтан абортус во висока бременост, а плодовите се машки.

Во петата генерација сите сестри формираат бракови и имаат по две деца машки со хемофилија, а женски носители. Од трите лица со хемофилија едно е со инхибитори.

Во шестата генерација има една здрава женска индивидуа, две носителки и една непотврдена.

Во седмата генерација има повторно хемофилија, со инхибитори кое е родено 2013 година.

Во анкетниот прашалник се опфатени лица до 73 годишна возраст, со пропорционална застапеност на лица од женски и машки пол, со најразличен степен на образование и стручна подготовка. Обработени варијабли кои не влијаат општествено и социјално и не ги детерминираат коагулопатиите се и националност и брачен статус.

Формата и типот на коагулопатијата се клучно значајни за општата здравствена состојба. Коагулопатиите се застапени и според наследниот фактор и познавањето на фамилијарната анамнеза. Истите се дијагностицирани со ниво на фактор во одредени возрастни граници после крвавења или со скрининг. Само

кај мал број на лица има направено пренатална дијагностика. Повеќето лица се соочуваат со крвавечки епизоди и истата е врзана со формата на коагулопатијата. Поради тоа е потребен медицински третман и помош за кој поголемот број на лица се обраќа повеќе од три пати годишно на контролни прегледи, како и став за редовни контролни прегледи по потреба. Лицата со хемофилија со крвавечки епизоди се на постојан третман. Додека лицата со Фон Вилебрандова болест воглавно не се на третман. Засега достапни терапевтски можности се со концентрат на фактор индикативен и мал % на профилатички третман, супституциона терапија но постојат и терапевтски лекови кои се недостапни за лицата со коагулопатии. Типот на факторот кој е во опсег е воглавно хуман, но се употребува и рекомбинантен, а количините се индивидуални. Употребата на факторот започнува после 1997 година. Од лицата кои примаат фактор повеќето тоа го прават во домашни услови, а по потреба и при интервенции во болница, центарот за хемофилија. Терапевтските можности се видоизменети во 90 години од крвни деривати на фактори за коагулација и истите се многу поефикасни и имаат значајна улога во брзото запирање на крвање и превенирање на инвалидност. крвните деривати далеку повисок е процентот на несакани последици по здравјето на лицата со коагулопатии. Со промената на фактори за коагулација лицата се ориентирани кон домашен третман, со мален број на болнични денови и мален број на крвавечки епизоди поради профилатички третман. Хируршките интервенции се застапени според потребите и истите воглавно се планирани. Употребата на физикален третман е со поделени ставовите и застапеност но процентот кој посетува физикална терапија евидентира и подобрување на мобилност и функционалност. За жал рецидивите од некогашниот третман и немање на профилатика оставиле висок степен на инвалидност и ограничени движења кај лицата со хемофилија како и таргет на зглобови. Свеста за спортување и физичка активност е на високо ниво и примена. Профилатиката како медицинска можност со највисок степен на ефикасност е прифатлива и посакувана кај најголемиот број на лицата со коагулопатии. Само 21% од лицата не би сакале да се на профилатички третман.

ДИСКУСИЈА

Во фамилијарното истражување на хемофилија А мајорна форма генетската лоза е стара 143 години 7 генерации и постојано се пренесува генот со иста експресија и инвазивност со ниво на фактор со мали варијации и промени. Третманор секако ја продолжува и веќе не влијае на старосната граница на лицата со хемофилија, напредокот дозволува контролирање на пренесувањето во лозата но не и ерадикација на истата. Симптомите на крвање кај коагулопатиите се јавуваат во меките ткива, хематоми, хемартроза, големи псевдоцисти и во сите органи и ткива.

Крварењата треба да се третираат брзо. Брзото третирање на крварењата доведува до редуцирање на болката, оштетеноста на зглобовите, мускулите и други органи. Ако крварењето се третира брзо тогаш помалку фактор за коагулација е потребен за сопирање на истото. Само редовно движење и вежби може да ги зајакнат мускулите, да имаат добра флексибилност, координација и рефлексивност, брзо опоравување после крвање, помалку проблеми после крвање, зголемена заштита на зглобовите, намалување на број на крвање, продолжување на нормален начин на живот

ЗАКЛУЧОК

Лицата со коагулопатии се лекуваат при Универзитетската клиника за хематологија, Универзитетската клиника за детски болести, Институт за трансфузиона медицина и центарот за хемофилија. Во третманот има посебен специфичен пристап, со домашен третман како и во негата која е клучна во епизодите на крвање и затоа за истата се обучуваат и самите пациенти и нивните семејства. Во минатото животниот век на овие лица бил краток но денес во услови на современи медицински третмани и медицина базирана на докази како и многуте студии носат нова епоха во животот на лицата со коагулопатии и животниот век е како и кај останатите лица. Ова наметнува потреба од стручен пристап на медицинските кадри во третман и прва помош кај овие лица.

Во Македонија има програма за третман на лицата со коагулопатии, но светските трендови отскокнуваат во поглед на третман и грижа на лицата со коагулопатии. Ова е стремеж да се постигне и за лицата кај нас еднаков третман за сите, првенствено намалувајќи ја стигматизацијата и покревајќи ја јавната свест за проблемите на крвање, а воедно и едукација на лицата за третман, само третман кои секојдневно живеат со својата состојба. Следователно точна правилна дијагностика и правилен современ третман. Намалување на можноста за инвалидитет.

Мисла: Те молам погледни ме гледај ме со истите очи и разбери ме јас сум истата повторно сум тоа јас моите раце се сеуште цврсти соништата ми се сеуште живи и сакам да му се радувам на животот исто како тебе.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Benedik-Dolničar M. Urgentna stanja pri hemofiliji in Von Willebrandovi bolezni. Zdrav Obzor 1991: 25; 155-60.
2. Biswas, A., Ivaskevicius, V., Thomas, A., Oldenburg, J., (2014). Coagulation factor XIII deficiency. Diagnosis, prevalence and management of inherited and acquired forms. Institute of Experimental Haematology and Transfusion Medicine, University Clinic Bonn, Germany. 160 -166.
3. Bozjak, M., Rozic, M. Zdravstvena nega bolnika s hemofilijo. Obzor Zdr N. 1998; 32: 107 - 110.
4. Flood VH, Scott JP. Von Willebrand disease. In: Kliegman RM, Stanton BF, St Geme JW, Schor NF, eds. Nelson Textbook of Pediatrics. 20th ed. Philadelphia, PA: Elsevier; 2016:chap 477.
5. Kralj M. Zdravstvena nega otroka s hemofilijo. Zdrav Obzor 1997: 31; 167-71.
6. Bahram Kazemi (2011). Using Factor VII in Hemophilia Gene Therapy, Targets in Gene Therapy, Prof. Yongping You (Ed.), InTech, DOI: 10.5772/17695. Available from 09.07.2016:
<http://www.intechopen.com/books/targets-in-gene-therapy/using-factor-vii-in-hemophilia-gene-therapy>
7. Brian O'Mahony, Declan Noone,* Paul L.F. Giangrande, Lucia (2013). Haemophilia in Europe: a survey of 35 countries. Available from 10.08.2016: http://www.rug.nl/research/portal/files/13874205/08_Chapter_8.pdf
8. Canadian hemophilia society, (2012). Guidelines for the diagnosis of von Willebrand disease (VWD). Available from 1.10.2016 :
<http://www.hemophilia.ca/files/VWD%20Guidelines%20EN%20by%20e-mail.pdf>
9. Johannes Oldenburg, Institute of Experimental Haematology and Transfusion Medicine, University Clinic Bonn. Available from 11.11.2016:
[http://www.f13-database.de/\(S\(wrwchpf55vfcl3m2wfaf2rvz\)\)/content.aspx?menu=1,39](http://www.f13-database.de/(S(wrwchpf55vfcl3m2wfaf2rvz))/content.aspx?menu=1,39)
10. Hemo Will. (2016). Zdruzenie na gragjani so koagulopatii Hemo Will Ilinden. Prevezemeno od 01.12.2016:
<http://hemo-will.weebly.com/galery.html>.